

Робота вчителя–логопеда на логопедичному пункті при загальноосвітній школі

Перспективи розвитку дитини з мовленнєвими порушеннями залежать не лише від відповідальності батьків, але й від кваліфікації спеціаліста, який усуває дефекти мовлення в дошкільному навчальному закладі та у школі. Специфіка роботи логопеда загальноосвітньої школи дещо відрізняється від роботи спеціалістів інших навчальних і медичних закладів.

Зупинимося на особливостях корекції мовленнєвих порушень у логопедичному пункті при ЗОШ.

За «Положенням про логопедичні пункти системи освіти» від 13.05.93 орган державного управління освітою за логопедичним пунктом закріплює шкільний заклад, початкових класів у якому має бути не менше 20, у сільській місцевості не менше ніж 4 школи і дошкільні заклади незалежно від кількості дітей.

Тривалість робочого тижня вчителя-логопеда — 18 годин.

На логопедичні пункти зараховують учнів ЗОШ із різними відхиленнями мовленнєвого розвитку, виявлених учителем-логопедом під час логопедичного обстеження, яке проводиться з 1 до 30 вересня та з 1 до 30 травня.

Усі виявлені логопати записуються в окремий список (див. додаток 1 «Положення про логопедичні пункти системи освіти»).

На логопедичному пункті одночасно працює 25 - 30 учнів.

Учитель-логопед загальноосвітньої школи має певні посадові обов'язки:

- у своїй професійній діяльності прагне до виконання завдань, що стоять перед загальноосвітнім закладом, а також керується «Положенням про логопедичні пункти»;

- зобов'язаний систематично підвищувати свою кваліфікацію, знайомитися із сучасними досягненнями логопедії, застосовувати науково доведеш методи корекції мовлення зарубіжних і вітчизняних учених, переймати досвід передових логопедів регіонального рівня;

- має знати і враховувати межі власної компетенції. Він не повинен вирішувати завдання, які неможливо виконати при сучасному стані

логопедичної науки і практики та рівні його професійної підготовки, а також завдань, що знаходяться в компетенції спеціалістів інших професій;

- при проведенні корекційної роботи має враховувати індивідуальність дитини, особливості її характеру, психологічний і емоційний стан.

На логопедичний пункт насамперед зараховуються учні, в яких мовленнєві вади негативно впливають на успішність: із загальним недорозвиненням мовлення третього-четвертого ступенів, фонетико-фонематичним недорозвиненням мовлення.

Приблизно у чверті зарахованих логопатів можуть бути фонетичні дефекти, які не впливають на засвоєння програми початкової школи. Із цими дітьми заняття проводяться 1—2 рази на тиждень.

З учнями, які мають ЗНМ, — 3 рази на тиждень, ФФНМ — 2—3 рази.

Індивідуальні заняття з учнями із заїкуватістю, дизартрією, ринолалією проводяться 2—3 рази на тиждень по 15 - 20 хв. із кожною дитиною.

За «Положенням про логопедичні пункти» основна форма організації навчально- корекційної роботи - групові заняття. Наповнюваність груп – 4 -5 осіб.

Для фіксації корекційного процесу, який організує і проводить учитель-логопед школи, ведеться така документація:

- список дітей із вадами мовлення;
- мовленнєва картка на кожного учня;
- журнал обліку відвідування;
- журнал обліку консультації;
- план методичної роботи на навчальний рік;
- перспективний план роботи на навчальний рік;
- поурочні плани занять на кожную групу учнів;
- робочі зошити логопатів;

- зошити для індивідуальних занять із корекції звуковимови (знаходяться в учнів);

- розклад занять груп, завірений директором школи;

- паспорт логопедичного кабінету;

- звіт про логопедичну роботу, проведenu за навчальний рік.

Якщо на логопедичному пункті займаються одночасно дві або декілька груп учнів одного віку з однаковими мовленнєвими вадами, допускається використання одного перспективного плану й одного поурочного робочого плану.

Учителям-логопедам із невеликим стажем роботи рекомендується складати конспекти або розгорнутий план занять.

Досвідчені вчителі-логопеди можуть користуватися коротким планом.

Робочі зошити ведуться за одним орфографічним режимом, у 1—2-х класах підписуються вчителем-логопедом, зберігаються на логопедичному пункті до 30 квітня.

Після кожного заняття вчитель-логопед перевіряє роботу учнів, за можливості, пропонує дитині знайти помилку в певному реченні або слові та самостійно її виправити.

Важливо оцінити не правильність виконаного завдання логопатом, а активність, самостійність, уважність, старанність, бажання працювати краще.

Така комплексна оцінка роботи учнів на логопедичному занятті морально підтримує дітей, повертає віру у власні сили, привчає уважно перевіряти записане на занятті, прагнути до виправлення допущеної помилки, стимулює активність.

Учитель-логопед повинен обов'язково пояснити учневі, за що він ставить саме цю оцінку. На логопедичному занятті рекомендується ставити лише високі бали.

Домашні завдання, зазвичай, не задають.

За наявності щоденників в учнів учитель-логопед ставить свій підпис у день проведення логопедичного заняття з оцінкою або іншою похвалою, з

проханнями або рекомендаціями. Тобто щоденник є однією з форм підтримування зв'язку логопеда з батьками і вчителями-класоводами.

Зошити для індивідуальних занять із корекції звуковимови ведуть лише ті діти, з якими вчитель-логопед працює для усунення фонетичних вад. У них записуються рекомендовані вправи для постановки звуків, завдання для автоматизації поставлених звуків. Учні зберігають ці зошити вдома і приносять на кожне заняття.

При корекції мовлення в дитини важливу роль відіграє співпраця вчителя-логопеда з батьками.

Багато батьків пов'язують роботу логопеда лише з усуненням вад звуковимови.

На перших батьківських зборах учитель-логопед повинен пояснити, що фонетико-фонематичні та лексико-граматичні порушення мовлення не завжди супроводжуються порушенням звуковимови, і-через це батьки їх не помічають. Але саме ці порушення негативно впливають на засвоєння дитиною шкільної програми, часто є причиною стійкої неуспішності.

Учитель-логопед розповідає про те, який вид мовленнєвого порушення виявлений у дитини та які труднощі у навчанні пов'язані з цією вадою. Можна навести приклади зі своєї практики, показати письмові роботи дітей-дисграфіків.

Логопед має довести, що таких ускладнень можна уникнути, якщо вчасно провести спеціальну корекційну роботу.

Важливо підкреслити, що батьки також несуть відповідальність за відвідування логопедичних занять своїми дітьми.

Щоб отримувати суттєву допомогу від батьків при усуненні мовленнєвих дефектів, учитель-логопед повинен постійно підтримувати контакт із ними, що здійснюється під час систематичних консультацій-бесід протягом усього періоду корекції.

У шкільних логопедів є проблема з відвідувань логопатами занять, тому що вони проводяться, зазвичай, у позаурочний час. Діти, які не відвідують групи продовженого дня, приходять на заняття з дому.

Учнів, які продовжують навчання на ГПД, вихователі направляють на логопедичні заняття з будь-якого режимного моменту відповідно до розкладу. Розклад логопедичних занять має бути відомий вихователям ГПД.

Якщо дитина присутня у класі на уроках, але не з'являється на логопедичному занятті, логопед повідомляє про це батьків учня і вчителя. Спільними зусиллями проводиться робота з усунення причини пропусків, якщо цього не вдається досягти, логопат вибуває через невідвідування, а на його місце зараховується інший школяр.

Особливо тісний контакт необхідний учителю-логопеду з батьками тих учнів, які займаються виправленням звуковимови. Якщо дитина декілька разів приходить на заняття з невиконаним домашнім завданням, учитель-логопед вияснює причини цього і разом із батьками усуває їх.

Допомога батьків під час корекції вад звуковимови є обов'язковою.

Ефективність роботи з учнями початкової школи великою мірою залежить від співпраці логопеда з учителем-класоводом. Щоб учителі початкових класів усвідомили важливість логопедичної служби у школі, необхідно, щоб на початку своєї діяльності логопед доклав значних зусиль.

Учитель-логопед на педагогічній раді має чітко розповісти про види мовленнєвих порушень, як вони впливають на успішне засвоєння навчальної програми з усіх предметів, а особливо з рідної мови і читання.

Ознайомившись із метою завданнями логопедичної роботи у шкоді, вчителі об'єктивно й зацікавлено ставляться до співпраці з логопедом.

Протягом навчального року вчитель-логопед відвідує методичні об'єднання вчителів молодшої школи, знайомить їх із методами та прийомами корекційної роботи, надає консультації з питань усунення мовленнєвих дефектів.

У свою чергу вчитель-логопед повинен знати зміст і методи навчання рідної мови і читання, враховувати рівень програмових вимог при проведенні логопедичних занять.

Вивчення нормативної документації, підвищення кваліфікації, поповнення дидактичного матеріалу може відбуватися під час шкільних канікул. Протягом осінніх канікул учитель-логопед досліджує стан письмових робіт учнів 2-3-х класів із метою виявлення дітей-дисграфіків і контролю учнів, які займалися на логопедичному пункті. За наявності вільних місць зараховуються нові логопати.

Під час зимових канікул учитель-логопед обстежує стан писемного мовлення учнів 1-х класів за прописами та зошитами, розробляє необхідну

наочність, відвідує колег для обміну досвідом роботи, проводить консультації з батьками, бере участь у педагогічних і методичних заходах міста і школи.

Курси підвищення кваліфікації, семінари для обміну передовим досвідом роботи найкраще проводити у червні. Цього місяця відбувається ремонт логопедичного кабінету, поповнення обладнання, наочності, планування на наступний навчальний рік. Крім того, шкільний логопед обов'язково повинен брати участь у комплектуванні 1-х класів, виявляючи дітей із порушеннями мовлення.

Список літератури

1. Довідник учителя-логопеда /Авт.-упор. С. М. Лупінович. — Тернопіль: Мандрівець, 2008.
2. Елецкая О. В., Горбачевская Н. Ю. Организация логопедической работы в школе. — М.: ТО, Сфера, 2007,
3. Логопедия./ Под ред. проф. Л. С. Войковой. ~ М.; Просвещение, 1989.
4. Організація роботи логопедичного пункту при загальноосвітній школі: Методичні рекомендації. — Л.: ЛОНМІО, 1998.
5. Поваляева М. А. Справочник логопеда. — Ростов-на-Дону: Фенікс» 2002,